

НОВИ ЗАКОН О ОСНОВАМА СИСТЕМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА -коментар новина-

VIII НАДЗОР (чл. 169–173)

Према одредбама Новог Закона, инспекцијски надзор над радом установа и завода врши Министарство, док послове стручно-педагошког надзора врши просветни саветник.

Одредбама овог дела уређен је: начин избора саветника – спољног сарадника, послови које обавља, услови које мора да испуњава лице које обавља послове саветника – спољњег сарадника, обавеза похађања одговарајуће обуке, обавеза достављања извештаја о извршеном задатку, као и да саветник може да буде искључен са листе ако се на основу вредновања рада оцени да задатке не извршава на квалитетан начин.

Новину представља одредба којом је прописано да поред конкурса, као начина ангажовања ових лица, министар може ангажовати саветника – спољњег сарадника и на предлог просветног саветника или завода.

IX ЕВИДЕНЦИЈЕ У ОБРАЗОВАЊУ И ВАСПИТАЊУ (чл. 174–184)

Вођење евиденције у образовању, у смислу Новог Закона, подразумева евиденцију о деци, ученицима, одраслима обухваћеним формалним образовањем, о родитељима, односно другим законским заступницима и о запосленима.

Установа води на српском језику, ћириличким писмом, на прописаном обрасцу:

- 1) матичне књигу уписане деце, ученика и одраслих;
- 2) евиденције о васпитно-образовном, образовно-васпитном, односно васпитном раду и о успеху и владању ученика и одраслих, која може да се води и електронски;
- 3) записник о положеним испитима;
- 4) евиденцију о издатим јавним исправама.

Када се образовно-васпитни рад остварује на језику националне мањине, установа води евиденцију на српском језику ћириличким писмом и на језику и писму националне мањине, осим евиденције о образовно-васпитном раду која се води на језику на коме се изводи образовно-васпитни рад.

Новину представља појам јединственог образовног броја (даље: ЈОБ), (чл. 176), који прати његовог носиоца кроз све нивое формалног образовања и васпитања и представља кључ за повезивање свих података о детету, ученику и одраслом у јединственом информационом систему просвете (даље: ЈИСП).

ЈОБ представља индивидуалну и непоновљиву ознаку која се састоји од 16 карактера, која се додељује детету, ученику и одраслом у аутоматизованом поступку преко ЈИСП-а, на захтев установе, при првом упису у установу и подаци о њему се чувају трајно.

Детету, ученику и одраслом, страном држављанину, до добијања јединственог матичног броја грађана, лицу без држављанства, прогнаном и расељеном лицу, додељује је привремену ЈОБ.

У захтеву за доделу ЈОБ-а установа уноси податке у ЈИСП о идентитету детета, ученика и одраслог (име, презиме, име једног родитеља, јединствени матични број грађана, број пасоша и издаваоца за стране држављане).

Овлашћено лице установе је дужно да ЈОБ лично достави детету и ученику преко родитеља, односно другог законског заступника и одраслом у затвореној коверти, заједно са подацима за лични приступ регистру деце, ученика и одраслих, који води Министарство. Ближе услове у погледу поступка доделе ЈОБ-а, прописује министар.

Важно је напоменути да, према одредбама Новог Закона (чл. 180) установа уноси и ажурира податке о запосленима и то: о идентитету (име, презиме, име једног родитеља, јединствени матични број грађана, пол, датум, место и држава рођења, држава и место становања, адреса, контакт телефон и друге податке у складу са законом); о професионалном статусу (степен и врста образовања, језик на којем је стечено основно, средње и високо образовање, установа у којој је ангажован, радноправни статус, стручно усавршавање, положени испити за лиценцу и подаци о суспензији и одузимању лиценце, каријерно напредовање и кретање у служби), а за јавне установе, подаци о запосленима су плата и подаци за њен обрачун и исплату.

Посебно указујемо на одредбе, да су, од података из регистра запослених, доступни јавности: име и презиме, степен и врста образовања, установа у којој је ангажован, подаци о стручном испиту, односно лиценци и каријерном напредовању.

Установа ажурира податке у евиденцијама, које она води, на дан настанка промене, а најкасније 15 дана од дана промене.

X ПОВЕРАВАЊЕ ПОСЛОВА ДРЖАВНЕ УПРАВЕ АУТОНОМНОЈ ПОКРАЈИНИ (чл. 185)

У овом делу Новог Закона таксативно су наведени послови који су поверени аутономној покрајини (органима и Педагошком заводу Војводине).

Према овом члану органи аутономне покрајине сарађују са органима Републике Србије и органима јединице локалне самоуправе у обављању поверених послова, а Министарство у погледу поверених послова државне управе, има права и дужности прописане законом којим се уређује државна управа.

XI ФИНАНСИРАЊЕ ДЕЛАТНОСТИ УСТАНОВА ЧИЈИ ЈЕ ОСНИВАЧ РЕПУБЛИКА СРБИЈА, АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА И ЈЕДИНИЦА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ (чл. 186–190)

Одредбе које се тичу финансирања, као значајну новину прописују, да се из буџета јединице локалне самоуправе обезбеђују средства за остваривање делатности предшколског васпитања и образовања (полудневни и целодневни боравак, исхрана, нега и превентивна заштита деце предшколског узраста) у висини до 80% од економске цене по детету (чл. 189).

Према одредбама раније важећег Закона, из овог извора обезбеђивало се 80% економске цене, док је сада формулација „до 80%”, што даје могућност да се из овог извора обезбеђује мање средстава, односно да учешће родитеља у финансирању боравка деце у предшколској установи, буде веће.

XII КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ (чл. 191–196)

Поред прекршаја већ утврђених раније важећим Законом, одредбама Новог Закона прописан су и нови прекршаји и казнене одредбе за установу, директора, односно одговорно лице установе, родитеље, односно друге законске заступнике и то за:

- родитеља, односно другог законског заступника детета и ученика, одраслог и запосленог уколико не достави тачне податке за потребе вођења регистара из члана 177. овог закона;

- тражиоца података – правно лице уколико добијене податке користи или објављује супротно сврси коју је назначио у свом захтеву и овом закону (члан 182. став 6);

- тражиоца података – физичко лице уколико добијене податке користи или објављује супротно сврси коју је назначио у свом захтеву, односно супротно уговору и овом закону (члан 182. став 6);

- установу о којој се води регистар установа и одговорно лице установе, уколико не уноси и месечно ажурира податке у одговарајуће регистре, у складу са чланом 183. овог закона;

- родитеља, односно другог законског заступника за повреду обавезе из члана 84. овог закона;

- родитеља, односно другог законског заступника детета или ученика који учини повреду забране из чл. 111. и 112. овог закона.

Такође су повећане висине новчане казне, за поједине, већ постојеће прекршаје (за директора установе, одговорно лице установе, завод).

XIII ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ (чл. 197–210)

За примену сваког новог закона од посебног значаја су прелазне и завршене одредбе. Прама тим одредбама Новог Закона, поступци започети до дана ступања на снагу овог закона окончаће се по одредбама Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. гласник РС”, бр. 72/09, 52/11, 55/13, 35/15 – аутентично тумачење, 68/15 и 62/16 – УС).

Подзаконски акти донети до ступања на снагу Новог Закона примењују се, ако нису у супротности са овим законом, до доношења нових подзаконских аката на основу овог закона, које ће донети министар у року од шест месеци, односно у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Посебно су значајне одредбе којима се уређује статус затечених наставника, васпитача и стручних сарадника, који обављају образовно-васпитни рад у школи, а који су испуњавали услове у погледу степена и врсте образовања по прописима који су важили приликом пријема у радни однос, да могу и даље да обављају образовно-васпитни рад у школи и могу бити преузети, у смислу овог закона.

Наставник са стеченим специјалистичким струковним студијама другог степена, који је испуњавао услове и засновао радни однос у установи до ступања на снагу овог закона, сматра се да испуњава услове из члана 140. овог закона.

Од посебног значаја су и одредбе којима се уређује статус запослених који су нераспоређени у смислу овог закона, а нису преузети са листе до 1. децембра 2017. године, радни однос им престаје до 31. децембра 2017. године и остварују право

на отпремнину на начин прописан законом којим се уређује начин утврђивања максималног броја запослених у јавном сектору.

Нови Закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, односно 7. октобра 2017. године.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи:

- члан 12. Закона о образовању одраслих („Сл. гласник РС”, број 55/13) и

- Закон о основама система образовања и васпитања („Сл. гласник РС”, бр. 72/09, 52/11, 55/13, 35/15 – аутентично тумачење, 68/15 и 62/16 – УС), изузев одредби чл. 146–150. и члана 166. у делу који се односи на поверавање послова из члана 146. ст. 4. и 5. и члана 149. које се примењују до доношења посебног закона којим се ближе уређује инспекцијски надзор у области образовања и васпитања.

У Београду, 01.11.2017.

Аутор. Биљана Антић, дипл.правник